

Asia: VN/18606/2024

Hallituksen esitysluonnos laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko ehdotetut muutokset selkeitä?

Muutokset ovat pääosin selkeitä, mutta ne jättävät yliopiston harjoittelukoulun ja sijaintikunnan yhteistoimintaan liittyvän haasteen oppilaiden tasa-arvoisuuden näkökulmasta.

Yliopistolain 88 §:n 1 momentin mukaan yliopistoon, jossa järjestetään opettajankoulutusta, kuuluu opetusharjoittelua ja opettajankoulutuksen kehittämistä varten tarpeellinen määrä harjoittelukouluja, joissa voidaan järjestää perusopetusta ja esiopetusta sekä lukiokoulutusta. Itä-Suomen yliopisto katsoo, että jotta se voisi toteuttaa tätä yliopistolain mukaista tehtävää parhaalla mahdollisella tavoin, olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa tilanne, jossa opettajaksi opiskeleville turvataan mahdollisuus kohdata harjoittelukoulussa moninaisia oppilaita.

Yliopistojen harjoittelukoulut voivat jo nyt sopimusteitse järjestää erilaista erityistä tukea sekä inklusiivisesti että erityisluokkaperusteisesti. Tämä sopimusteitse tapahtuva järjestely on tärkeää paitsi yliopiston harjoittelukoulujen oppilaspuolelta myös ohjatun harjoittelun näkökulmista.

Selvää on, ettei yksittäinen harjoittelukoulu voi taata omalla alueellaan asuvilla moninaisille oppilailleen kaikkien erilaisten tarpeiden mukaista erityistä tukea (esim. kehityksen viivästymistä johtuvat tarpeet, vakavista käyttäytymishäiriöistä johtuvat tarpeet, kehitysvammaisuudesta johtuvat tarpeet, laaja-alaisista oppimisvaikeuksista johtuvat haasteet, aistivammaisuudesta johtuvat haasteet). Tästä syystä kaiken yksilöllisen oppimisen ja koulunkäynnin tuen kategorinen tuottamisvelvoite olisi harjoittelukoulujen kohdalla kohtuuton ja epätarkoituksenmukainen. Useissa tapauksissa pienryhmien oppilaspuolelta rakentuu kaupungin, seutukunnan tai jopa hyvinvointialueen alueelta.

Näkemyksemme mukaan parhaana ratkaisuna toimii tilanne, jossa harjoittelukouluilla ei ole kategorista velvollisuutta järjestää erityistä tukea, mutta se voidaan toteuttaa sopimusteitse. Sopimuksen myötä, sijaintikaupungin tarpeita kuullen, harjoittelukoulu vastaa osaltaan palveluiden tuottamisesta. Tilanteissa, joissa sopivaa ryhmää ei ole, järjestää sijaintikunta nykyiseen tapaan tarvittavan palvelun.

Tässä yhteydessä olisi syytä pohtia mahdollisuutta järjestää sopimusperusteisesti myös pidennetyn oppivelvollisuuden opetusta sekä valmistavaa opetusta. Nämä kaksi opetusmuotoa on yliopistojen rahoituslakiin vedoten rajattu pois harjoittelukoulujen toiminnasta, vaikka yksittäisen harjoittelukoulun järjestämislupa sinällään tämän mahdollistaisi (ks. VN/5780/2024-OKM-1).

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Itä-Suomen yliopiston näkökulmasta luonnoksessa oleva lause ”tosiasiassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten eron ei arvioida olevan käytännössä suuri” pitää paikkansa: Itä-Suomen yliopiston molemmissa normaalikouluissa on erityisen tuen oppilaita ja toista normaalikouluamme koskien on Joensuun kaupungin kanssa sopimusteitse tehty ratkaisu, jonka myötä harjoittelukoulussa on erittäinkin paljon eri tuen vaiheissa olevia oppilaita. Näkemyksemme mukaan normaalikoulujen moninaiset oppilaat ovat opettajankoulutuksen näkökulmasta tärkeitä paitsi kaikkien opettajien harjoittelussa, erityisesti erityisopettajien ja erityisluokanopettajien ohjatun harjoittelun toteuttamisessa.

Mikäli lakiesitys etenee suunnitellusti, uskomme sijaintikaupunkien kanssa laadittavien sopimusjärjestelyiden yleistyvän entisestään. Tämä lisää edelleen moninaisuutta harjoittelukouluissa. Tämä järjestämistapa on myös varsin kustannustehokas.

Itä-Suomen yliopiston näkemyksen mukaisesti yhteistyö harjoittelukoulun sekä sen sijaintikaupungin kesken on välttämätöntä. Mielestämme yhteistyövelvoite olisi syytä kirjata lakiin.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Esitysluonnos laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi_UEF_lausunto.pdf](#)

Makkonen Soili

Itä-Suomen yliopisto - Johtava rehtori Jyrki Huusko, Itä-Suomen yliopiston
harjoittelukoulun rehtori, Filosofinen tiedekunta